

Skriftlig beretning

Pædagogisk Sektor
2016-2019

Indhold

Indledning	3
Ulighed eller chancelighed	5
Normeringer, arbejdspress og arbejdsmiljø	8
Det pædagogiske udviklingsarbejde	13
PUF	19
Fremtiden for pædagogiske assistenter og sikring af uddannelsen	20
Velfungerende dagpleje for fremtiden	23
Private dagtilbud og pasningsordninger	26
Skoleområdet	28
Dagplejepædagogen	30
Det specialiserede handicapområde	32
Forskelsbehandling	34
Overenskomstfornyelsen 2018	35

Politisk ansvarlig: Mogens Bech Madsen
Redaktion: Birgit Stechmann og Lone Kaufmann
Produktion: Grafisk Team/MH og FOAs trykkeri

Indledning

2016-2019 har været præget af forandringer, som vi tidligere har sukket efter. Børnetallet er igen stigende og en ny dagtilbudslov har gjort den pædagogiske opgave mere tydelig og mere meningsfuld for de ansatte. Den nye dagtilbudslov har også præciseret, at kommunerne skal føre et pædagogisk tilsyn med fokus på børnenes læring i de private pasningsordninger, som ikke længere må bruge ordet dagpleje om deres pasningsordning. Det er også vedtaget, at kommunerne skal oplyse forældrene om, hvad forskellen på kommunal dagpleje og privat pasningsordning er.

I perioden fik vi endelig hul igennem til bedre normeringer i daginstitutionerne. Regeringen afsatte af to omgange penge til sociale normeringer i dagtilbud med mange socialt udsatte børn. Der var ikke penge nok til at dække behovet, men nogle daginstitutioner fik en bedre normering. Og det åbnede for en debat om behovet for bedre normeringer, der havde været lukket ned i mange år. Ministeren tilkendegav også, at hun var opmærksom på, at daginstitutionerne var underbemandede i ydertimerne.

I den nye dagtilbudslov er det i den styrkede pædagogiske læreplan understreget, at børnenes læring, udvikling og trivsel sker hele dagen. Man kan undre sig over, at det har været nødvendigt at skrive ind i loven, men det betyder, at den misforståelse, der i nogle dagtilbud – både dagpleje og daginstitution – har været om, at læreplansarbejdet kunne hakkes af efter to timers pædagogiske aktiviteter om formiddagen, nu er ryddet af vejen. Der er heller ikke længere nogen der kan være i tvivl om, at både dagplejere, pædagogmedhjælpere, pædagogiske assistenter og pædagoger skal deltage i arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan.

Skoleområdet har været lidt glemt i perioden, men ikke desto mindre er der sket en væsentlig ændring omkring den tid som de mindste børn har i Folkeskolen. Og dermed en ændring af den tid som børnene potentielt kan opholde sig i SFO.

Det specialiserede handicapområde fik lige pludselig en alvorlig birolle, da den tidligere regering, i et forlig med Dansk Folkeparti besluttede at

de ville nedlægge Regionerne. Det vil få en stor betydning for de specialinstitutioner som stadig bliver drevet af Regionerne. En situation hvor vi straks gik til politikkerne og ikke blot forholdt os til den konkrete situation, men også i høj grad har italesat hele den situation som opstod i kølvandet på kommunalreformen. Hvor 80% af den type institutioner og botilbud blev overdraget til kommunerne og hvor vi i dag kan konstatere at der er sket en af specialisering, ligesom området er præget af store besparelser.

Modvind har der da også været på dagtilbudsområdet. Kommunernes økonomi er underlagt et budgetloft, som gør det svært for dem at finansiere forbedringer af kvaliteten i dagtilbuddene. Derfor har det været en god støtte til vores arbejde for at opnå bedre normeringer i dagtilbuddene, at forældrene gik på gaden i 2019 og protesterede for at få flere ansatte i deres børns dagtilbud. At minimumsnormeringer ikke kun kom på dagsordenen, men nu også er aftalt mellem den nye regering og støttepartierne er et tigerspring. Tilbage står så den vanskelige opgave med at formidle, at der i lovgivningen bliver tale om at sætte en prop i muligheden for at forringe de nuværende normeringer, fordi der ikke kan findes penge i statsbudgettet til reelle normeringsforbedringer.

Debatten om kvaliteten i vores dagtilbud har også været hjulpet på vej af medierne, som via to tv-programmer har vist, at nogle børn er indskrevet i dagtilbud af for lav kvalitet. FOA har længe arbejdet for at synliggøre de pædagogiske konsulenters arbejde og nødvendigheden af, at der ansættes flere af dem i kommunerne. Den dagsorden er der nu lydhørhed overfor hos arbejdsgiverne. Der lyttes også mere til behovet for, at alle medarbejderes kompetencer bliver sat i spil for at højne kvaliteten, og til at flere ansatte uddannes til pædagogiske assistenter.

Med venlig hilsen

Joan Lindskov - sektornæstformand

Mogens Bech Madsen - sektorformand

Ulighed eller chancelighed

Pædagogisk sektor har ved hjælp af en række undersøgelser bidraget til det politiske arbejde for at øge børns chancelighed. Derudover har vi udarbejdet en pjece til medlemmerne om underretninger på børn i mistrivsel. Endelig har vi som part i Småbørnsalliancen haft væsentlig indflydelse på regeringens 1000 dages program, hvor der blev afsat 1 milliard kroner til at give børn i udsatte positioner en bedre start på livet.

Tidlig indsats (2018)

Der blev i regeringens 1000 dage program afsat 760 millioner kroner til at ansætte flere pædagoger (460) i daginstitutioner med mange børn i udsatte positioner og 75 millioner kroner til efteruddannelse af dagplejere og pædagoger. Programmet indeholdt også en styrkelse af sundhedsplejen og mere vejledning til udsatte familier.

Programmet blev vedtaget efter stort pres fra aktørerne på børneområdet, hvoraf mange er part i Småbørnsalliancen, som består af borgmestre, topembedsmænd, videns institutioner, civilsamfundsorganisationer, fagpersoner, Egmont Fonden, DEA og FOA.

Hvem kommer i fritidstilbud efter skolereformen? (2016)

Undersøgelsen viser, at der er mange forældre, der vælger fritidsordningen fra, når børnene bliver 9-10 år. Undersøgelsen viser samtidig, at det især er familier, der har høje indkomster, eller som kan få rabat, der typisk lader barnet blive i SFO/fritidshjem.

Hvem kommer i fritidsordning? Fra inklusion til eksklusion (2019)

Undersøgelsen viser, at langt de fleste etnisk danske børn er med i fællesskabet efter skoletid i en SFO eller et fritidshjem. En stor del af børn med en etnisk minoritetsbaggrund, deltager imidlertid ikke i det fælles fritidsliv i fritidshjem og SFO sammen med klassekammeraterne. Vi kender ikke forældrenes holdninger til fritidstilbuddene, og vi ved derfor ikke

hvorfor. Vi ved, at der samlet set er nogle faktorer, der kendetegner de familier - også etnisk danske familier – hvis børn i højere grad er udenfor fællesskabet i fritidstilbuddene. Det gælder familier med lav indkomst, familier med lavt uddannelsesniveau og familier, hvor moderen har en svag tilknytning til arbejdsmarkedet.

I FOA appellerer vi til, at skolerne ved forældresamtaler fortæller alle forældre, at danske fritidstilbud byder på andet end pasning af deres børn. Forældrene med etnisk minoritetsbaggrund skal vide, at deres børn i legen med dansktalende børn får mulighed for at klare sig bedre i skolen. Alle forældre skal vide, at legen med andre børn i fritidstilbud udgør et trygt fællesskab, fordi det pædagogiske personale kan hjælpe børnene til at lære at løse konflikter, inkludere hinanden og lege sammen på tværs af sociale skel. Fritidshjem og SFO ruste børnene til det sociale liv i skolen, under uddannelse og senere i deres arbejdsliv.

Virkningsfuldt pædagogisk arbejde i dagtilbud (2019)

KL, BUPL og FOA har sammen ønsket at undersøge, hvordan danske dagtilbud beliggende i såkaldte socialt belastede boligområder med relativt mange børn i udsatte positioner skaber forudsætninger for at mindske ulighed blandt børn. Undersøgelsen peger på en række faktorer, som øger alle børn i dagtilbuds trivsel og udviklingsmuligheder. Herunder: En tydelig, men ikke dominerende leder, få regler for børnenes adfærd og få irettesættelser af børnene. De gode dagtilbud er også kendetegnet ved høj faglighed og åbenhed omkring den enkelte medarbejders faglighed.

Undersøgelsen er udført af professor Charlotte Ringsmose, Aalborg Universitet og lektor Lone Svinth, Aarhus Universitet. Den omfatter forvaltningens, ledelsens og det pædagogiske personales arbejde for at skabe virkningsfuldt pædagogisk arbejde i både daginstitution og dagpleje. Undersøgelsen er et Fremfærd projekt.

Undersøgelsen er udført af professor Charlotte Ringsmose, Aalborg Universitet og lektor Lone Svinth, Aarhus Universitet. Den omfatter forvaltningens, ledelsens og det pædagogiske personales arbejde for at skabe virkningsfuldt pædagogisk arbejde i både daginstitution og dagpleje. Undersøgelsen er et Fremfærd projekt.

Værd at vide om underretninger (2019)

Ansatte i dagtilbud har en skærpet underretningspligt og dermed en personlig forpligtelse

til at handle på bekymring og tegn på mistrivsel hos børn. Når personalet oplever tegn på mistrivsel hos et barn eller bliver bekymret for et barns trivsel, kan det være svært at handle. 'Værd at vide om underretninger' oplyser om lovgivningen om underretning, og giver viden og gode råd til at handle på mistrivsel hos børn.

Normeringer, arbejdspress og arbejdsmiljø

Normeringer og arbejdspress

FOAs mål for normeringer

I daginstitutioner skal der højst være tre 0-2-årige børn pr. pædagogisk medarbejder og højst seks 3-5-årige børn eller ti 6-10-årige børn pr pædagogisk medarbejder, hvilket også gælder i skolefritidsordninger.

I dagplejen skal den enkelte medarbejder højst modtage tre faste børn, og der skal herudover kunne modtages et yderligere barn i gæstedagspleje. Der skal være ansat mindst én dagplejepædagog for hver 12 dagplejere.

Normeringsmålene er alene fastlagt ud fra ønsket om at sikre de bedst mulige rammer for den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene. Målene flugter med forskeres anbefalinger til, hvor mange børn der bør være til en voksen, hvis personalet skal sikre, at alle børn oplever, at der er tilstrækkeligt med nærværende voksne i deres dagtilbud. Målene er langsigtede mål, og skeler derfor ikke til kommunernes økonomiske forudsætninger for at indfri målene.

Sektorbestyrelsen vedtog i 2017 en normeringsstrategi. Strategien skulle prikke hul på normeringsspørgsmålet, ved blandt andet at pege på, at der i dagtilbud med mange socialt udsatte børn var akut brug for bedre normeringer. Strategien skulle på lang sigt bane vej for minimumsnormeringer og sikre, at andelen af pædagogiske assistenter steg, set i forhold til den samlede personalegruppe.

Børneminister Mai Mercado viste sig at være lydhør overfor en opnormering af daginstitutioner med mange udsatte børn, og der blev af to omgange sat midler af til formålet på finansloven - men desværre i form af tidsbegrænsede puljemidler.

Vi har et særligt fokus på inklusion af børn i dagtilbud og skole. I undersøgelsen "[Daginstitutionernes Hverdag 2019](#)" var det tydeligt, at mange børn ikke tildeles den støtte, der er behov for, og dermed skabes et dår-

ligt udgangspunkt for læring og udvikling - ikke kun for det barn som har udfordringer, men også for de andre børn, som ofte må undvære en voksen.

Denne problemstilling har vi blandt andet fremført for børneordførerne i Social-, Indenrigs- og Uddannelsesudvalget i Folketinget i foråret 2019, sammen med opmærksomheden på, at de mindste børn skal have flere personaletimer jf. undersøgelsen *”Der er mindre tid til børnene”*, som udvalget modtog forud for mødet.

I forbindelse med vores årlige udgivelse af *”Daginstitutionernes hverdag”* har vi de sidste år problematiseret, at undersøgelsen viser at en stor del af de ansatte på dagtilbudsområdet, ml. 52-58 %, har svaret at de ikke føler de kan give børnene den omsorg, de har brug for.

Undersøgelsen *”Mindre tid til børnene”* viser, at personalet fra 1972-2016 har fået mindre tid til børnene i daginstitutionerne, målt i antal timer. Især de mindste børn i vuggestuealderen har langt færre ugentlige personaletimer end de havde i 1972.

Normeringsdebatten

I 2018 kom der endelig tal fra Danmarks Statistik på hvor mange børn, der var indskrevet pr. ansat i daginstitutioner og dagpleje. Tallene havde været mange år undervejs. Alle diskussioner om, hvorvidt normeringerne i daginstitutionerne var tilstrækkelige, havde været sat på pause indtil vi havde tal, som alle interessenter kunne være enige i.

FOA havde op til offentliggørelsen af normeringstallene deltaget i møder med Danmarks Statistik og ministeriet sammen med BUPL, KL, Børne- og Kulturchefforeningen og andre interessenter. På møderne blev grundlaget for beregningerne drøftet.

Danmarks statistik lagde i drøftelserne vægt på, at tallene ikke ville kunne angive præcis hvilken reel normering, der var i hver kommune, fordi lederne fx var talt med i personalenormeringen på daginstitutionerne. Tallene var et første bud på en mellemkommunalt sammenligningsgrundlag.

Tallene viste, at der kommunerne imellem var forskel på, hvor mange børn der var indskrevet pr. ansat. Men tallene viste også, at der fx i Odense i 2018 i gennemsnit var indskrevet 3,5 børn i dagpleje pr. dagple-

jer, 3 børn i daginstitution 0-2 år pr. ansat og 5,9 børn pr. ansat i daginstitution 3-5 år. Derfor konkluderede minister Mai Mercado, at det på baggrund af tallene nu var klart, at der var de normeringer som BUPL og FOA i mange år har ønsket. Umiddelbart var diskussionen igen bremset.

Normeringer kom imidlertid på dagsordenen både op til, og efter, regeringskiftet i 2019.

Filmen på DR, "Hvor er der en voksen?" afstedkom en stor forældreopbakning til kampen for bedre normeringer. Den efterfølgende dokumentar på TV2 "Daginstitutioner bag facaden" var med til at skærpe debatten, og sikre, at ingen folketingspartier gik til valg uden at forholde sig til minimumsnormeringer.

Ny regering

Vi har i forbindelse med debatten om minimumsnormeringer op til og efter regeringskiftet samarbejdet med BUPL for at få normeringer så massivt ind i debatten som muligt. Dette er sket gennem pressen ved offentliggørelse af rapporter og gennem en fælles annonce henvendt til Lars og Mette.

Efter valget stod ordet minimumsnormeringer i "Retfærdig retning for Danmark" - det forståelsespapir, som Socialdemokratiet havde udarbejdet sammen med SF, Enhedslisten og Radikale Venstre:

En ny regering vil:

Fremlægge en ambitiøs børneplan. Målet skal være at forbedre forholdene for børn og personale i daginstitutioner gennem en langsigtet investeringsplan frem mod 2025, der sammentænker normeringer, uddannelse, kvalitet og ledelse og som indeholder, at der:

- Indføres lovbundne minimumsnormeringer der implementeres i perioden frem mod 2025, således at de er fuldt indfasede i 2025. Det påbegyndes med kommuneaftalen for 2020.

- Sikres uddannelse af mere pædagogisk personale.

- Som følge af, at der indføres minimumsnormeringer, ansættes mere pædagogisk personale udover den forøgelse, der følger af det demografiske træk.

FOA og BUPL forsøger i skrivende stund på at udarbejde en fælles model for, hvordan minimumsnormeringer kan implementeres.

Arbejds miljø

I 2018 afholdt pædagogisk sektor faglighedskonferencer omkring implementering af den nye styrkede pædagogiske læreplan. Dette for at engagere og aktivere tillidsvalgte til at få kolleger til at sætte ord på værdien af deres faglighed og vise værdien af deres faglige kompetencer i dialog med ledelsen.

Fordi det i den styrkede pædagogiske læreplan er understreget, at læring sker hele dagen, kan læreplanen ikke implementeres, med mindre alle kompetencer kommer i spil og alle medarbejdere dermed inddrages. Pædagogmøder kan ikke længere forklares med, at læreplansarbejdet er forbeholdt pædagoger. De bør afskaffes med henvisning til den nye dagtilbudslov.

I juni 2019 afholdt pædagogisk sektor en faglighedskonference, hvor overskriften blev "Er du ok? – sig det for børnenes skyld." Dette med henblik på at tage fat på en kulturændring dér hvor forråelse og manglende omtanke har gjort sit indtog. En forråelse som blandt andet skal ses i lyset af de lave normeringer, men også med et blik på organisering af arbejdet og ledelse.

Arbejdsfællesskab

Et godt fysisk og psykisk arbejdsmiljø er væsentligt, for at vi kan udføre vores arbejde bedst muligt. Pædagogisk sektor har arbejdet med begge dele. Som det fremgår af ovenstående, så handler arbejdsfællesskaber om fælles fokus på kerneopgaven, om vores adfærd og tilgang til hinanden i løsningen af denne. Et arbejdsfællesskab, rummer ikke kun den enkelte arbejdsplads, men angiver overordnede rammer for samarbejde om løsning af kerneopgaven.

Arbejdsfællesskaber er et højaktuelt bud, som bruges af politikere, arbejdsgivere og faglige organisationer. FOA har tilsvarende taget ejerskab til arbejdsfællesskaber, der forventes at blive et af emnerne i kongressens målprogram for 2019-2022.

FOA kan gøre en særlig forskel ved at introducere det praksisnære, enkle og lige-til-at-gå til bud på veje til at udvikle gode arbejdsfællesskaber. Det

har vi i pædagogisk sektor allerede forsøgt os med ved 2 af de faglighedskonferencer vi har afholdt i 2018 og 2019. Arbejdsfællesskaber har et stort potentiale til at samle arbejdspladsen og forebygge konflikter: Både de konflikter, som går på tværs af stadig større enheder, såvel som konflikter opstået i snitfladerne mellem faggrænser, funktioner og specialer.

Indeklima - radon

Et af de fokuspunkter vi har haft var at undersøge, om kommunerne tog lovgivningen vedrørende radon alvorligt. Pædagogisk sektor har derfor udsendt en skrivelse til 5 kommuner: Svendborg, Bornholm, Hedensted, Ringsted og Lolland.

Vi har fået svar fra alle 5 kommuner. Svendborg skulle have forholdene på plads i 2019, Bornholm har opmærksomheden på fremtidige byggerier, og har ikke foretaget målinger i eksisterende institutioner, Lolland er i gang med at foretage radonundersøgelser, hvilket ligeledes gør sig gældende for Hedensted og Ringsted. Kommuner, som vi vender tilbage til, for at høre nærmere.

5. barn i dagplejen

I forbindelse med et stigende børnetal og en stor udfordring med at rekruttere dagplejere på landsplan, så benytter flere og flere kommuner sig af at sætte gæstebørn på 5. pladsen i kortere og længere tid. Det skaber et stort arbejdspress hos dagplejerne og derfor sendte vi en pressemeddelelse herom ud i juni 2019.

Det pædagogiske udviklingsarbejde

Det er en væsentlig opgave for Pædagogisk Sektor at bidrage til medlemmernes faglige udvikling. Det gør vi blandt andet ved, at:

- Finde eksempler på den fagligt gode praksis til inspiration for andre.
- Igangsætte forskning i den pædagogiske praksis og deraf følgende anbefalinger til udviklingen af faget.
- Udvikle fagligt inspirerende materialer i et samarbejde med sektorens medlemmer og eksperter inden for særlige pædagogiske temaer, fx børns motoriske udvikling. Sektormedlemmer er altid med til at læse og give kritik på nye materialer inden de bliver trykt, så sektoren sikrer, at materialerne er brugbare og vedkommende.

Daginstitutionernes hverdag 2017, 2018 og 2019

Pædagogisk Sektor har siden 2010 fulgt hverdagen i daginstitutionerne. Bureau 2000 har, for FOA, årligt fået ledere og medarbejdere i daginstitutionerne til at svare på en række spørgsmål, der sammen afdækker nogle centrale vilkår for børnenes og det pædagogiske personales trivsel i hverdagen. I rapporten 'Daginstitutionernes hverdag' findes en række svar, som er værd at tage op i politiske drøftelser af, hvordan vi bedst sikrer, at vi har den kvalitet, vi ønsker i daginstitutionerne.

Det er årligt den overvejende opfattelse blandt lederne, at kommunens politikere ikke kender de reelle problemer i daginstitutionerne. Hvilket FOA, år efter år, opfordrer kommunerne til at handle på.

Kommentarerne til inklusionsspørgsmålet viser i 2019, som tidligere, at lederne ikke oplever, at de nødvendige ressourcer i form af ekstratimer følger med inklusionsopgaven. Det er også vigtig viden i de politiske drøftelser af kvaliteten i daginstitutionerne.

Som noget nyt, har vi i 2019 spurgt lederne af daginstitutionerne om deres udbytte af tilsynet, og vi glæder os over, at lederne overvejende er tilfredse med det pædagogiske tilsyn – især hvis det foretages af en pædagogisk konsulent.

Der er mindre tid til børnene (2017)

Rapporten viser, at personalet fra 1972-2016 har fået mindre tid til børnene i daginstitutionerne, målt i antal timer. Derudover er der i perioden kommet en række nye administrative opgaver, og opgaver med at dokumentere arbejdet med børnene. De nye opgaver øger kvaliteten af det pædagogiske arbejde, men det tager også personalets tid, og betyder, at der er endnu mindre tid til børnene end personaletimerne indikerer. Især de mindste

børn i vuggestuealderen har langt færre ugentlige personaletimer end de havde i 1972, og det på et tidspunkt, hvor derfor alvor er kommet fokus på behovet for en tidlig indsats i forhold til børns trivsel og læring.

Kost i daginstitutionerne (2017)

Der er stor forskel på udbredelsen af frokostordninger i de forskellige regioner. I Region Hovedstaden er 69 procent af børnene således omfattet af en forældrebetalt frokostordning, hvor alle børn får tilbudt det samme måltid. Til sammenligning er det kun 31 procent i Region Sjælland og 35 procent i Region Syddanmark. I alt er 78 procent af vuggestuebørnene og 46 procent af børnehavebørnene omfattet af en frokostordning, viser undersøgelsen.

Omsorg og alenearbejde i daginstitutionerne (2019)

Resultaterne af denne undersøgelse viser årligt, at over halvdelen af stuemedarbejderne, dagligt eller flere gange ugentligt, oplever, at de ikke kan give børnene tilstrækkelig omsorg. Det kan være børn der har brug for at blive trøstet eller hjulpet ind i en leg. Undersøgelsen er en del af 'Daginstitutionernes hverdag', men er i 2019 også udgivet som en særskilt undersøgelse, da der ofte er størst interesse for denne del af rapporten, og andre vigtige emner derfor har svært ved at blive fremhævet i pressen.

Udviklingstendenser dagpleje og daginstitutioner (2019)

FOAs årlige undersøgelse af udviklingstendenserne på dagtilbudsområdet har igen i 2019 fokus på udviklingen i efterspørgslen efter pladser i dagtilbud, forældrenes betaling og typer af dagtilbud. Der bliver brug for 20 pct. flere pladser i dagtilbud 0-5 år i løbet af de næste 10 år. Hidtil har de seneste års øgede antal fødsler betydet et pres på 0-2 års-tilbuddene. Men de små er på vej i børnehave, hvorfor presset nu også rammer 3-5 års-tilbuddene. I 2018 hed rapporten 'Flere børn i dagtilbud'.

Forskning (2019)

Sektoren har deltaget i følgegruppemøder i professor Bente Jensens forskningsprojekt VALUE, som sætter fokus på at styrke samarbejdet mellem alle medarbejdere som er involveret i at arbejde med læring og omsorg i dagtilbud med børn af forskellig social baggrund og værdsættelse af medarbejdere med forskellige baggrund og erfaringer. Der rettes i projektet speciel opmærksomhed på den rolle og position som professionelle med lav eller ingen uddannelse/ pædagogmedhjælper, har. Spørgsmål der stilles i projektet er, hvordan styrkes pædagogmedhjælperes rolle og identitet? Hvordan involveres pædagogmedhjælper i professionel udvikling og planlægning?

VALUE handler om at værdsætte diversitet i dagtilbuds opgaver med hensyn til omsorg og læring: At værdsætte diversitet i samarbejdet mellem alle dagtilbuds professionelle vil hjælpe dagtilbud til bedre at adressere lærings og omsorgs behov blandt børn med forskellige baggrund – familiemæssigt og lokalmiljø. Følgegruppen blev præsenteret for en midtvejsevaluering af projektet i maj 2019, hvor erfaringer fra et udviklingsforløb i Randers kommune blev fremlagt. Projektet afsluttes i starten af 2020.

Værd at vide om forskning i dagtilbud (2018)

I debatten om, hvad der skaber kvalitet i dagtilbud, trumfer referencer til forskning gerne andre argumenter og erfaringer fra praksis. Ofte er henvisningerne til, at 'forskningen siger ...' dog fortolkninger af, hvad forskningen viser eller et lille udsnit af, hvad en del af forskningen viser. Det er fx almindeligt accepteret, at forskere og andre – uden kildehenvisning – kan udtale sig om, at det er vigtigt, at personalet i dagtilbud har en

pædagoguddannelse. Men er der i forskningen belæg for dette udsagn? Og hvad siger forskningen om mange andre udsagn i debatten på det pædagogiske område?

Værd at vide om forskning i dagtilbud er en pjece, som er skrevet til FOAs afdelinger og tillidsvalgte. Formålet med pjecen er at klæde FOA afdelinger til debatter om, hvad der skaber kvalitet i dagtilbud 0-5 år.

Mere leg! Fokus på legen i dagplejen (2019)

Legen er grundlæggende i det læringsmiljø, som dagplejen skal tilbyde børnene ifølge den nye styrkede læreplan. Der er derfor god grund til at gå på opdagelse i legen i dagplejen. Hvad leger børnene? Hvilke lege inviterer dagplejeren til?

Pjecen og de tilhørende legekort er en invitation til at arbejde videre med legekulturen i dagplejen. En legekultur som er præget af variation i, hvilke typer af lege, børnene leger. En legekultur, der giver det enkelte barn og børnene i fællesskabet gode legeoplevelser, gode relationer og et godt fundament for trivsel, udvikling dannelse og læring.

En styrket pædagogisk læreplan 0-6 år (2018)

I 2018 blev der, som en del af en ny dagtilbudslov, lovgivet om en styrket pædagogisk læreplan, som består af 3 dele:

- et pædagogisk grundlag
- 6 reviderede temabeskrivelser
- brede pædagogiske læringsmål for dagtilbuddenes læringsmiljø.

FOA arbejdede, op til vedtagelsen af den nye dagtilbudslov, for, at den styrkede læreplan skulle deles op i 0-2 år og 3-5 år, så det var tydeligt, at arbejdet med dannelse for de mindste var en helt anden opgave end for de 3-5-årige. Det lykkedes desværre ikke, at få opdelingen indført i udformningen af de læringsmål der hører til læreplanen. Vi valgte derfor at udarbejde praksiseksempler på, hvad det vil sige at arbejde med det pædagogiske grundlag i pjecen "Sådan bruger du det pædagogiske grund-

lag” og i filmen ”Trivsel, dannelse og udvikling i dagplejen. Filmen er optaget i en legestue i dagplejen, og kan derfor sagtens bruges i arbejdet med den styrkede læreplan i vuggestuen. Undervisere på den pædagogiske assistentuddannelse bruger filmen og pjecen i deres undervisning, og begge dele ligger på www.emu.dk, som er den side, som ministeriet lægger materialer på, der kan inspirere ansatte i dagtilbud til arbejdet med læreplanen.

På foa.dk er der oprettet et tema, hvor FOAs materialer til arbejdet med en ny styrket læreplan også ligger. På siden findes også den politiske aftale ”Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet” som ligger til grund for den nye dagtilbudslov.

<https://www.foa.dk/forbund/temaer/p-aa/styrket-paedagogisk-laereplan>

Sådan bruger du det pædagogiske grundlag (2018, 2019)

’Sådan bruger du det pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan’ er en guide til faglig udvikling i dagplejen. Guiden beskriver, hvordan dagplejer og dagplejepædagog i samarbejde kan arbejde med det pædagogiske grundlag. Guiden kommer ikke ind på, hvordan man kan arbejde med de 6 reviderede læreplanstemaer eller de nye læringsmål for læringsmiljøet. Dagtilbuddene har

allerede arbejdet med læreplanstemaer og læringsmål, så selvom de er nye, er opgaven ikke ny. Det er arbejdet med et pædagogisk grundlag derimod.

Vi har erfaring med, at der kommer få bestillinger af FOA-publikationer fra daginstitutionerne. For at nå ud til vores medlemmer i daginstitutionerne aftalte vi derfor med Dafolo, at der blev lavet en version af ”Sådan bruger du det pædagogiske grundlag” til både dagpleje og vuggestue. Det blev til bogen ”Det gode børneliv” som udkom på Dafolo i maj 2019.

Manuskriptet til bogen blev leveret af Ida Elbæk, som også skrev dagplejeverionen i 2018.

Værd at vide om den styrkede pædagogiske læreplan (2018)

'Værd at vide om den styrkede pædagogiske læreplan' er en pjece, som oplyser om, hvorfor regeringen lovgiver om læreplaner i dagtilbud, og om, hvad det nye er, i lovgivningen om den styrkede pædagogiske læreplan, som var gældende fra 1. juli 2018.

PUF

Pædagogisk udviklingsfond

PUF er oprettet af FOA med det formål at alle indenfor det pædagogiske område kan ansøge om midler til udviklingsarbejde, projekter og forskning. PUF har i perioden bevilliget følgende projekter.

2017

Talk of the town 2017 - afsluttet

Deltagelse I hverdagslivet hos unge og voksne med udviklingshæmning

Børns legekultur og legepædagogik

Registrering af historien bag DK's største åndsvageanstalt – Kellers Minde

2018

Det sker i dagplejen

Leg i dagplejen

2019

Erfaret magt

Reflekterende faglige samtaler

Fremtiden for pædagogiske assistenter og sikring af uddannelsen

En fælles forbundsindsats for den pædagogiske assistent

Årsmødet 2016 besluttede, at indsatsen for den pædagogiske assistentuddannelse og anerkendelse af faggruppen skulle have højeste prioritet for den kommende periode. På denne baggrund gik Pædagogisk sektor i FOAs hovedbestyrelse, og fik en beslutning om, at indsatsen skulle være en fælles sag for hele forbundet. Hovedbestyrelsen nedsatte i den forbindelse en baggrundsgruppe, som bestod af afdelingsformænd samt lokale ildsjæle.

Behovet for en kampagne blev hurtigt meget klar, fordi Kommunernes Landsforening (KL) målrettet gik efter en kraftig reduktion det dimensionerede elevtal på uddannelsen. KL fik gennemtruffet en reduktion fra 1650 elever til 700 elever årligt, og valgte samtidig at opfordre kommunerne til at medtælle elever på voksenforløbet. Sektoren og forbundet opfordrede i den forbindelse afdelingerne til at tage kontakt til lokale beslutningstagere, med henblik på at sikre flere elevpladser i de kommuner som kunne se en interesse i dette. Trods det centrale dimensioneringstal er det dog også lykkedes at sikre ca. 1050 uddannelsespladser om året.

For sektoren stod det samtidig meget klart, at et gennembrud for den pædagogiske assistent ikke skulle komme gennem KL, og fokus blev nu vendt mod Christiansborg og de politiske børneordførere. Her viste det sig hurtigt, at børneordførere for alle sider af Folketinget var meget fokuserede på, at der skete et uddannelsesløft af området, og også på, at pædagogiske assistenter var en del af dette løft.

På denne baggrund opfordrede vi 6 børneordførere til at stå frem og anerkende den pædagogiske assistent; Pernille Bendixen (DF), Anni Mathiessen (V), Lotte Rod (R), Ane Halsboe-Jørgensen (S), Jacob Mark (SF) og Jakob Sølvhøj (EL). Vi har lavet 6 små film med disse børneordførere,

som især var rettet til de sociale medier og som kan læses på nedenstående link.

https://www.youtube.com/watch?v=_Vvr8zeq20M&list=PLVQYejkORBLIcnVWiUWoClnI8xoKQHk1

Dagtilbudsloven i 2017 med en anerkendelse af den pædagogiske assistent

Vores indsats for at fremme anerkendelsen af den pædagogiske assistent har ikke været forgæves. Folketinget indgik forlig om dagtilbudsloven og den ny styrkede læreplan i juni 2017, og i forliget indgik en uddannelsespulje på 50 mio. kr. som var målrettet uddannelse af pædagogiske assistenter i dagplejen. I forliget var alle FOAs pædagogiske faggrupper desuden nævnt.

Som en udløber af den styrkede pædagogiske læreplan, har sektoren gennem PASS fået bearbejdet og omformuleret mål og beskrivelser til dele af uddannelsesvejledningen for pædagogisk assistent, og vi har efterfølgende kunnet meddele den daværende Social- og børneminister Mai Mercado, at pædagogisk assistentuddannelse var blevet gjort klar til den nye styrkede læreplan.

Den pædagogiske assistent er en del af 1000-dages programmet

Op til vedtagelsen af finanslov 2019, lykkedes det sektoren at få tilladelse fra alle 6 børneordførere, at til at klippe deres vigtigste udsagn sammen til én samlet film, denne blev udsendt i slutningen af oktober 2018. Også denne gang lykkedes det at få sat den pædagogiske assistent på dagsordenen. Med vedtagelse af 1000 dages programmet er det præciseret at ansættelse af 450 pædagogiske medarbejdere til særligt belastede daginstitutioner, betyder, at kommunerne frit kan vælge om de ønsker at ansætte en pædagog eller en pædagogisk assistent.

Alle kompetencer i spil

Et led i kampagnen for at fremme anerkendelsen af den pædagogiske assistent var at få de pædagogiske assistenters fortælling og bevidsthed om egne kompetencer styrket. Det er nødvendigt for at sikre at "alle kompetencer kommer i spil" i forbindelse med den ny styrkede pædagogiske læreplan. På denne baggrund afholdt sektoren og FOA TR en velbesøgt faglighedskonference, som var specifikt målrettet tillidsvalgte med

egen baggrund som uddannet pædagogisk assistent. Ikke uventet har det vist sig, at det også for vores medlemmer giver en del udfordringer at sætte ord på egne kvalifikationer. Men vi er nu i gang, og vi skal blive endnu bedre til det.

De tillidsvalgte i mange afdelinger efterlyser ofte at sektoren udarbejder kompetenceprofiler, som præcist viser, hvad en pædagogmedhjælper kan lave, hvad en pædagogiske assistent kan og hvad en pædagog kan. Dette har været til drøftelse i sektorbestyrelsen, og en enig sektorbestyrelse har besluttet, at vi ikke vil udarbejde kompetenceprofiler. Det er opfattelsen, at en præcis beskrivelse af faggruppernes kompetencer og opgaver vil komme til at få den modsatte effekt. At det vil virke begrænsende for alle tre grupper, og i øvrigt også vil være meget svært i praksis, fordi de ansattes kompetencer også handler om personlige kompetencer.

Flere lokale afdelinger har i stedet valgt at lave materialer, som beskriver, hvad den pædagogiske assistent er uddannet til - ved at gå ind og beskrive uddannelsesordningen og de krav som skal opfyldes, for at bestå uddannelsen. Uddannelsesordningen giver den lokale leder en god fornemmelse af uddannelsen og dermed også af de forventninger lederen kan have til den nyuddannede, og det er klart, at mange ledere har et stort behov for at få denne indsigt og forståelse.

Dimensioneringen til forhandling

KL fik ved forhandlingerne af dimensionering for 2017 og 2018 skåret antallet af elevpladser helt ned til 700 om året. Dette tal blev forlænget til 2019, og forbundet har i foråret 2019 forhandlet dimensionering som skal gælde for 2020. Disse forhandlinger blev afbrudt i forbindelse med udskrivelse af valget. Måske i virkeligheden "held i uheld", for hvor vi før valget stod overfor en meget stejl modpart som nærmest ønskede at afskaffe en egentlig dimensionering, mærker vi nu en optøning i kølvandet på valgløfterne om et løft af hele dagtilbudsområdet.

Vi arbejder altid på, at også KL anerkender at den pædagogiske assistent er en del af løsningen på at skaffe et kvalitetsløftet, ligesom vi arbejder på at pædagogisk assistent bliver en del af de politiske krav til området.

Det er især bemærkelsesværdigt at antallet af pædagogiske assistenter stiger meget kraftigt på specialområdet

Velfungerende dagpleje for fremtiden

En velfungerende dagpleje i fremtiden er afhængig af, at forældre ønsker dagpleje til deres børn, gode arbejdsvilkår i dagplejen, uddannelsesdækning af dagplejen og af, at der rekrutteres nye dagplejere.

Forældrenes valg

I debatten om dagtilbud, støder vi i FOA desværre ofte på en påstand om, at der er færre børn i dagpleje, fordi forældrene i dag hellere vil have deres 0-2-årige barn i daginstitution. Vi har derfor bedt Bureau 2000 om at undersøge, om forældrene foretrækker en plads i dagpleje eller daginstitution, og i givet fald hvorfor.

Undersøgelsen blandt et repræsentativt udsnit af forældre viser, at 29 pct. forældrene ønsker dagpleje, mens 34 pct. ønsker daginstitution til deres 0-2-årige børn, og hele 35 pct. af forældrene mener, at man ikke generelt kan sige, at det ene dagtilbud er bedre end det andet. Undersøgelsen understøtter FOA argumentation for at bevare og udbygge en stor dagpleje, både centralt og lokalt. En dagpleje der svarer til forældrene efterspørgsel.

Arbejdsvilkår, uddannelse og rekruttering

Pædagogisk sektor arbejder for at sikre dagplejerne, dagplejeledere og dagplejepædagoger gode arbejdsvilkår:

- Hvor børnenes trivsel bestemmer hvor mange børn, der indskrives hos en dagplejer, og hvor der tages højde for børnenes udvikling i sammensætningen af hver enkelt dagplejers børnegruppe.
- Hvor der er et tilstrækkeligt antal dagplejepædagoger til at sikre faglig udvikling og trivsel hos dagplejere og trivsel og udvikling for børnene.
- Hvor både dagplejere og dagplejepædagoger kompetenceudvikles løbende.
- Hvor dagplejens ledelse har det nødvendige ledelsesrum til at sikre udvikling af kvaliteten i dagplejen.

I politiske sammenhænge gør vi desuden opmærksom på, at uddannelse af det pædagogiske personale i dagplejen er nødvendig for, at dagplejen kan løse den opgave den skal løse i forbindelse med stadigt stigende krav til det pædagogiske indhold - senest beskrevet i den styrkede pædagogiske læreplan.

Sammen med KL forsøgte FOA (AUA-projekt) op til den seneste overenskomstforhandling at få tegnet et kort over udfordringer og løsninger for dagplejen. Desværre blev det kun til en landsdækkende undersøgelse blandt FOA-afdelinger, forvaltninger og dagplejere. Eksemplariske kommuneinterviews nåede vi ikke. Rapporten indeholdt imidlertid nogle vigtige tal, som bidrager til større fælles forståelse af myter og realiteter omkring dagplejen. Lønudviklingen i dagplejen, sammenholdt med lønudviklingen blandt pædagoger og pædagogmedhjælpere fik slået en pæl i myten om, at dagplejen var blevet alt for dyr. Udbetalingen af gæsteverderlag var også faldet markant i perioden siden de blev indført. Det var heller ikke alle forvaltninger, der fandt det svært at styre økonomien i dagplejen.

Rekruttering

Både arbejdsvilkår og uddannelsesmuligheder er vigtige elementer i dagplejens evne til at rekruttere nye dagplejere. Og mange kommuner oplever, at det er svært at rekruttere.

Det er ti år siden, at sektoren sidst oplevede, at kommunerne manglede dagplejere. I 2008 lancerede Pædagogisk sektor en rekrutteringskampagne, som skulle bidrage til kommunernes rekrutteringsindsats. Kampagnen kostede 500.000 kr., fordi der udover materialer også blev nedsat en fokusgruppe og lavet en landsdækkende undersøgelse. Elementerne bestod af en hjemmeside 'dagplejen.dk', 6 forskellige plakater, 1 pjece der fortalte om jobbet som dagplejer, 1 pjece til allerede ansatte dagplejere om deres rolle som ambassadører for jobbet, busreklamer, forslag til breve til jobcentre, ejendomsmæglere m.fl.

I løbet af kampagnens løbetid i 2008-2009 blev der ansat ca. 50 flere dagplejere på landsplan. Sektoren har i 2019 derfor, i første omgang, valgt at opdatere hjemmeside, pjecer og plakater, som støtte til kommunernes rekrutteringsindsats. Materialerne kan bestilles gennem FOAs afdelinger og kan ses på dagplejen.dk.

På landskonferencen "Kvalitet i dagplejen 2019" fortalte tre dagplejere om, hvordan de havde skabt en mere synlig dagpleje i deres tre kommuner. Dagplejernes bidrag indgår i sektorens videre arbejde med at finde gode forslag til lokale tiltag i en rekrutteringsindsats.

Forskning

For at fremtidssikre dagplejen er det nødvendigt hele tiden at gøre forskere opmærksomme på dagplejen kvaliteter. Politikerne lytter til forskerne, og de skal derfor kende dagplejen. I 2018 ansatte vi desuden en Ph.d.-studerende i FOA, som skriver sin ph.d.-afhandling om dagpleje.

Senest har vi med det fælles KL, BUPL og FOA-projekt "Virkningsfuldt pædagogisk arbejde", i Fremfærd regi, fået dagplejens kvalitet gjort synlig for professor Charlotte Ringsmose, som tidligere kun har forsket på daginstitutionsområdet.

Det sker i dagplejen

Pædagogisk Udviklingsfond (PUF) har i 2018 bevilget penge til et VIA projekt, der skal styrke samarbejdet og dialogen mellem dagplejen og nyankomne forældre fra andre lande. Mange dagplejere oplever, at når forældre kun har været få måneder i Danmark og ikke kender det danske sprog og den danske, så ved de ikke hvad dagplejen er. Gennem film skabes mulighed for at synliggøre dagligdagen i dagplejen for forældrene. Der er optaget i alt 4 film, som speakes på Arabisk, farsi og dansk. De er udarbejdet i et samarbejde med dagplejen i Herning, Fredericia og Nyborg.

Film 1 - handler om hverdagen i dagplejen. Herunder hverdagens struktur, aktiviteter, børnefælleskab og leg.

Film 2 - handler om samarbejdet mellem forældre og dagplejer.

Film 3 - handler om læringsmiljøet og børnefællesskaber i dagplejen.

Film4 - handler om forældres oplevelser af mødet med dagplejen.

Filmene kan anvendes af FOA og af kommuner, og VIA spreder kendskabet til filmene på deres hjemmeside, via nyhedsbreve og facebook.

Private dagtilbud og pasningsordninger

Antallet af børn i privat pasning er fortsat stigende

Udviklingen af private dagtilbud har gennem perioden været støt stigende i alle 3 år. Dog oplevede vi fra 2017 til 2018 en opbremsning i private pasningsordninger, hvilket til en vis grad hænger sammen med udviklingen i dagplejen, hvor vi tilsvarende så en stabilisering.

Ved indgangen til 2019 var der indskrevet knap 33.000 børn i den kommunale dagpleje, mens der ved indgangen til 2017 var indskrevet 34.328 børn i dagplejen.

Det tilsvarende tal for private pasningsordninger er 10.210 børn ved indgangen til 2019, mens der ved indgangen til 2018 var indskrevet 9.929 børn.

Det skal bemærkes, at antallet af 0-2-årige er steget i samme periode.

Antallet af private daginstitutioner er som nævnt stigende, og det ses dels i de konkrete tal, men måske mere tydeligt på procentandelen af børn indskrevet i kommunale dagtilbud. Børn som er i kommunale dagtilbud, herunder selvejende med driftsoverenskomst følger sektoren løbende gennem undersøgelsen *"Tendenser på dagtilbudsområdet"*, som udkommer hvert år i januar/februar måned. Her kan vi se et markant fald i andelen af børnehavebørn (3 til 5-årige) i kommunale tilbud:

Oktober 2016 = 86 %

Oktober 2017 = 84,3 %

Oktober 2018 = 82,3 %

Opgørelsen af det faktiske børnetal i privatinstitutioner viser tilsvarende en stigende tendens fra godt 19.000 til godt 22.600 i perioden.

Sektorens undersøgelse kan ikke præcist afdække, hvilken type institution som stiger, men det er et godt bud, at der er tale om et stigende antal friskoler, som har valgt at tilknytte et pasningstilbud til skolen.

Private pasningsordninger

Pædagogisk sektor gennemførte i september 2016 en mere uddybende undersøgelse af hele det private område. Undersøgelsen havde titlen: "Private børnepassere" og blev mundtligt nævnt på årsmødet 2016. Den indeholder en ret detaljeret gennemgang af lovgrundlag, baggrund og vilkår for de private pasningsordninger.

Dette indblik førte til, at pædagogisk sektor gik meget målrettet til børneordførerne og problematiserede tilsynet med de private pasningsordninger ofte var få. Vi så helst, at de private pasningsordninger blev omfattet af den styrkede pædagogiske læreplan, men ellers som et minimum, at tilsynet blev styrket med henblik på at sikre kvaliteten i ordningerne.

Dette tilsyn blev indført i forbindelse med dagtilbudsloven 2017, og det fremgår her, at tilsynet skal sikre, at der er læring i tilbuddet.

I slutningen af 2018 vedtog sektorbestyrelsen et oplæg omkring forholdet til de private pasningsordninger, som efterfølgende er blevet forelagt forbundets hovedbestyrelse til beslutning. Dette oplæg fastslår, at FOA organiserer private pasningsordninger. Det konstaterer også, at FOA skal kunne give et tilbud som reelt kan matche den nuværende organisering af 5 regionale netværk, som drives i regi af KRIFA. Sektoren vil i efteråret 2019 begynde på en konkretisering af indsatsen.

Undersøgelsen viste samtidig at vi har et særligt problem med at det er muligt at etablere "storordninger" under loven om privat pasningsordning. Vi har i København set op til 50 børn i disse pasningsordninger og frygter at dette er en trend som kan bredes udover landet. Ordningerne har været svære at overenskomstdække, og de kræver stor opmærksomhed fra FOA.

Overenskomst og organisering på det private område

Omkring overenskomstdækning af det private område, er der især én spændende nyhed. Vi er kommet igennem med en aftale med BUPL, som betyder, at FOA nu er en del af BUPL's overenskomst på Friskoleområdet, samtidig med, at vi er enige med BUPL omkring grænsedragningen. Dette betyder, at BUPL forhandler, med FOA på sidelinjen: Men det betyder også, at vi nu har en forudsætning for at kunne organisere området. BUPL/FOA har kun tiltrædelse til overenskomsten på omkring 10% af alle

Friskoler, så der er nok at tage fast på for afdelingerne og det private team.

I de sidste 3 år, er der tiltrådt 40 private overenskomster på daginstitutionsområdet (paraplyorganisationerne). Herudover har 4 institutioner tiltrådt overenskomst med KL, og endelig er der en enkelt virksomhed, som har tiltrådt Pædagogisk vikaroverenskomst, som er indgået mellem FOA og Dansk Erhverv Arbejdsgiver.

Af de 40 nye tiltrædelser ses det, at de 15 er indgået i det første år, 19 i det andet år og 6 i det tredje år. Det kan dermed se ud til, at der er en opbremsning på vej i forhold til oprettelse af private børnehaver.

Som tidligere beskrevet ser vi en stigning i antallet af børnehavebørn i privat pasning, og det kan understøtte formodningen om, at den udvikling sker på friskolerne.

Skoleområdet

Arbejdsgruppen

Pædagogisk sektor nedsatte i 2016 en arbejdsgruppe med deltagelse af pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter på skoleområdet. Arbejdsgruppen mødtes enkelte gange for at forsøge at tale sig ind på en fælles forståelse og tilgang til de ansatte pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter på området.

Dialogen i arbejdsgruppen tydeliggjorde store forskelle i opgaveløsning og medindflydelse, hvilket har vanskeliggjort en reel politik for skoleområdet.

Et arbejdspladsbesøg...

I 2017 tog vi på arbejdspladsbesøg bl.a. på en skole i Odense, hvor den pædagogiske assistent indgik på lige fod med pædagogerne i undervisningen. Odense er et godt eksempel på en kommune som virkelig anerkender vores faggrupper på skoleområdet. Vi kan samtidig se en tendens

til, at kommuner som bruger pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter i opgaveløsningen, har en tendens til at ville uddanne samtlige indenfor faggruppen.

Der kom i 2018 en lempelse på skoleområdet, som giver mulighed for at skoledagene kan gøres kortere indenfor skolereformens rammer. Det kan betyde at der kommer andre ansættelsesvilkår, idet SFO-åbningstiden dermed kan udvides.

Dagplejepædagogen

Dagplejepædagogens løn, opgaver og stillingsbetegnelse

På baggrund af ønsker om et generelt grundlønsløft for dagplejepædagoger, besluttede det faglige udvalg for dagplejepædagoger og dagplejeledere samt pædagogisk sektor i 2016 at se nærmere på forholdene for dagplejepædagoger på landsplan ift. løn, stillingsbetegnelse og opgaver.

I vores arbejde med at kortlægge dagplejepædagogernes arbejde igangsatte vi 2 målrettede undersøgelser. Den ene skulle fremvise dagplejepædagogernes lønindplacering i kommunerne og den anden skulle beskrive dagplejepædagogernes stillingsbetegnelser, arbejdsopgaver og disses fordeling ift. tilsynet og uddelegerede lederopgaver.

Dagplejepædagogens profil og opgaver

Gennem en spørgeskemaundersøgelse, hvor vi bad alle dagplejepædagoger udfylde og besvare spørgsmålene, fandt vi blandt andet frem til:

Ledelsesopgaver fylder mere: I alt 61 procent af dagplejepædagogerne oplever, at deres ledelsesopgaver fylder mere end for 2 år siden.

Arbejdstid: 49 procent af dagplejepædagogerne er fuldtidsansatte, 5 procent er ansat uden øverste arbejdstid, og 43 procent er deltidsansatte.

Stor erfaring: Dagplejepædagogerne har i gennemsnit arbejdet 12 år som dagplejepædagoger, og de har i gennemsnit 24 års erfaring som uddannede pædagoger bag sig.

Lederuddannelse: Ca. en tredjedel af dagplejepædagogerne har gennemført eller er i gang med at gennemføre en lederuddannelse. Dertil kommer 39 procent, som har en anden længere efter- eller videreuddannelse inden for det pædagogiske område, fx en pædagogisk diplomuddannelse.

Halvdelen af arbejdstiden går til tilsyn: Dagplejepædagogerne bruger i gennemsnit 49 procent af deres arbejdstid på tilsyn.

Kommunale dagplejere: Dagplejepædagogerne er i gennemsnit tilsynsførende for 20,6 dagplejere, som typisk får 6 tilsyn årligt af 1½ times varig-

hed. Det dækker dog over store variationer. 57 procent af dagplejepædagogerne har tilsyn med 20 eller flere dagplejere.

Dagplejepædagogens stillingsbetegnelse

Dagplejepædagogen har efterhånden en del forskellige stillingsbetegnelser – pædagogisk tilsynsførende, pædagogisk konsulent, dagplejekonsulent o.l.

En del dagplejepædagoger er overgået til lederoverenskomst og er dermed ikke omfattet af overenskomsten for pædagogisk personale i dagplejeordninger.

Dagplejepædagogens løn

Det var ikke muligt at trække officielle tal kommunevis, begrundet i det forhold, at der i de fleste kommuner er færre end 5 dagplejepædagoger ansat. Konsekvensen blev, at sektoren fik indsendt konkrete lønsedler, eller afskrifter af disse, for samtlige dagplejepædagoger i hele landet.

Dette gav et temmelig unikt billede af dagplejepædagogens løn, og af de tillæg dagplejepædagogen modtager.

Gruppen er kendetegnet ved en meget stor lønspredning, den er på 20 løntrin. Der er en meget tydelig udfordring i forhold til de relativt nyansatte dagplejepædagoger, hvor der i modsætning til tidligere, er en øget tendens til at aflønne tæt på grundlønnen. En tendens som især sker dér hvor dagplejen er under områdeledelse, formentlig fordi ledelsen fejlagtigt sammenligner dagplejepædagogerne med pædagogerne på daginstitutionen. Det er en fejl, fordi de to faggrupper har forskellige lønforudsætninger. Dagplejepædagogen har lagt hele sin lønudvikling i den lokale løndannelse i modsætning til daginstitutionspædagogen, som har en række garanterede erfaringsbestemte stigninger forude.

Vi kan samtidig konstatere, at der i mange tilfælde ydes tillæg for ledelsesrelaterede opgaver, men også her er der store forskelle, og der er nogle som slet ikke får noget.

Undersøgelsen førte som nævnt til, at KL under OK 18 anerkendte, at der var en udfordring, og derfor også uden sværdslag gik med til, at udmøntningen af sektorens pulje målrettet gik til løn, hvor de ellers gik meget efter at udmønte til pension.

Sektoren har opfordret afdelingerne til at have et særligt øje for de udfordringer vi har nævnt, lønindplaceringen af nye dagplejepædagoger og tillægget for ledelsesopgaver.

Det specialiserede handicapområde

Nedsættelse af arbejdsgruppe

Efter årsmødet 2016 nedsatte sektorens en arbejdsgruppe på specialområdet, bestående af det faglige udvalg samt lokale videns personer, blandt andet en repræsentant fra LFS-døgn.

Arbejdsgruppen skulle udpege indsatsområder på det faglige felt, på samme måde som sektoren for eksempel har arbejdet med ledsagerordningen og den urimelige forskelsbehandling borgene udsættes for, i forhold til, hvornår man er blevet myndig, og dermed efter hvilken gældende lovbestemmelse, overgangsordning etc.

Samarbejde med LEV om borgernes økonomiske vilkår

Sektoren indledte sideløbende en dialog med LEV, med samme dagsorden. Sammen med LEV arrangerede vi også et besøg i Slagelse kommune, institutionsbesøg og dialog med forvaltningen.

Helt overordnet kan man konstatere, at området er hårdt ramt efter den store udlægning til kommunerne i forbindelse med kommunalreformen. Der er mange steder sket en decideret afspecialisering på mange af de store botilbud. Dette er sket, fordi det er blevet sværere at sælge specialiserede pladser til andre kommuner og fordi kommunalbestyrelserne har været igennem flere meget store nedskæringsrunder, hvor især det specialiserede handicapområde springer i øjnene, fordi det er et meget omkostningstungt område.

Samtidig har kommunerne i meget stor stil ændret på boformerne, således at de handicappede og udviklingshæmmede i høj grad bor "i egen bolig" på den tidligere boinstitution. Også her springer det i øjnene, at

omkostningen for den enkelte borger afhænger af, hvornår man er trådt ind i lovgivningen, hvilket betyder, at de yngste borgere med handicap eller udviklingshæmning sidder med meget store udgifter til bolig og med meget få penge til sig selv.

Nedlæggelse af Regionerne og yderligere udlægning

Sektoren har samtidig været tæt involveret på ministerielt niveau, efter at det tidligere Folketing besluttede at nedlægge regionerne og dermed skulle udlægge de sidste 20% af specialområdet til kommunal drift. Dette brugte sektoren til at italesætte de mange udfordringer, som vi reelt mener er en konsekvens af udlægningen ved kommunalreformen.

Vi oplever en begyndende erkendelse fra politikerne af, at det er gået for vidt med afspecialiseringen. Men samtidig også en erkendelse af, at det bliver vildt dyrt at rette op igen.

Vi forventer at den nye regering vælger at bevare Regionerne og dermed stopper den påtænkte udlægning, men det ændrer jo ikke på fortidens synder. Det er vores svageste borgere, som igen og igen kommer i klemme - det er ikke i orden.

Samarbejde med SL og 3F

FOA deler overenskomsten for Omsorgs- og pædagogmedhjælper samt pædagogiske assistenter på specialområdet med SL og 3F. I den forbindelse der været mange drøftelser omkring indgåelse af en revideret grænseaftale, og der har været en del udfordringer med 3F i forhold til organisering og kontakt til nyansatte på området.

Der er ingen tvivl om, at FOA er helt suverænt den største aktør på fagområdet.

Vi har stadig ikke den nye grænseaftale på plads, men den er på vej – forhåbentlig så vi kan fortælle om den på årsmødet.

Vores udfordringer med 3F er til gengæld afklaret, og vi har ligeledes aftalt en procedure for evt. fremtidige diskussioner.

Forskelsbehandling

Vores elevbestyrelse havde et meget stort fokus på emnet forskelsbehandling op til det sidste årsmøde og til forbundets kongres.

Sektoren havde i den forbindelse lavet en undersøgelse, som også afdækkede, at der var en udfordring på mange arbejdspladser, hvor især mænd har oplevet en forskelsbehandling i forhold til reglerne for samværet med institutionens børn, herunder skiftesituationen og det at have et barn på skødet.

Dette blev fulgt op på Folkemødet på Bornholm, hvor vi havde en debat sammen med BUPL og KL, og hvor vi også tog afsæt i nogle af de udfordringer vores elever havde italesat.

Sektoren har ligeledes udsendt og udtalt sig om emnet, at der ikke må ske en forskelsbehandling, men at det samtidig er vigtigt, at institutionen er bevidst om at sikre alle medarbejderne bedst muligt mod beskyldninger og misforståelser.

Vi må blot samtidig konstatere, at vi ikke modtager nogle sager om forskelsbehandling, så selvom vi ved, at det sker ude på arbejdspladserne. Så har vi ikke haft en konkret sag om forskelsbehandling.

Overenskomstfornyelsen 2018

Kravopstilling og medlemsinddragelse

I lighed med tidligere overenskomstfornyelser har FOA haft et meget stort forarbejde til forhandlingerne af den nye overenskomst 2018. Medlemmerne og afdelingerne har indsendt tusindvis af krav, og de faglige udvalg har samlet de krav som vedrører de konkrete faggrupper, og til sidst indstillet hvilke krav sektorbestyrelsen skulle udtage og fremsende til arbejdsgiverne.

Der er tale om en meget stor proces, som med rette giver vores medlemmer mange forventninger til den nye overenskomst.

Når selve overenskomstresultatet så bliver, at der afsættes 0,35% af lønsummen til organisationens forhandlinger af den enkelte overenskomst – og når 0,35% svarer til, at hvert enkelt fuldtidsansat medlem, på sektorens gennemsnitsløn, vil kunne råde over en forbedring på maksimalt 100,- kr. pr. måned. Så kan der kun ske det, at forventninger og resultat konflikter.

Det forhold har vi fra sektorens side rejst i FOAs politiske organer. Det er ikke holdbart i længden, og vi kommer til at afstemme forventninger i forhold til det, vi kan opnå i et forhandlingssystem, hvor hovedparten af de midler som afsættes, afsættes til generelle lønforbedringer (som jo er nødvendige for, at vores medlemmer kan bevare deres realløn).

Et meget atypisk forløb

Sektor forhandlingerne starter, i den nuværende model, altid først når Forhandlingsfællesskabet og forbundet har afsluttet deres forhandlinger. De generelle forhandlinger trak ud - de var jo tæt på at udløse en konflikt - så gik der lang tid før sektoren kom til forhandlingsbordet med sine overenskomster. Da vi endelig kunne starte forhandlingerne, var det så med en meget kort tidsfrist, og som før nævnt, med et meget begrænset råderum på 0,35% af lønsummen.

Dagplejens overenskomst var en undtagelse

Kommunernes Landsforening havde som optakt til OK2018 udråbt dagplejens overenskomst, som et særligt område, hvor det var magtpålyggende for dem at få markante ændringer.

Det betød, at sektoren og det faglige udvalg for dagplejerne indgik i et ret langstrakt forhandlingsforløb, som startede uger før, de generelle forhandlinger kom i forligsinstitutionen. Forhandlinger som blev sat på pause, da de generelle forhandlinger brød sammen.

Vi besluttede fra sektorens side at gå meget åbent til forhandlingerne. Eneste mandat fra sektorbestyrelsen var, at vi ikke måtte aftale deltidsløn for en arbejdstid på 48 timer. Hvilket var relevant, fordi vi vidste, at KL ønskede at genindføre tre-børns kontrakter i overenskomsten.

KL havde allerede fra starten af forhandlingerne udtrykt ønske om en hel serie af ændringer: Fjernelse af tillæg for 3. og 4. barnet, men med et forsøg på at beholde pengene i overenskomsten. Nye bestemmelser omkring 58-åriges ret til at sige nej til gæstebørn, 3-børns kontrakter, ny (lavere) løn for arbejde i gæstehuse, bedre muligheder for at medarbejdere kunne gå på tværs af overenskomsterne (læs: indgå i arbejdet på en daginstitution). Groft sagt hele overenskomsten blev sat i spil.

FOA havde samtidig ønsket aftaler om Ret til uddannelse, overenskomst for stordagpleje, overenskomst for pædagoger som ansættes som dagplejere, aftale for "flyvere".

Anstrengelserne blev aldrig til noget, fordi sammenbruddet på de centrale forhandlinger satte en effektiv stopper for vores forhandlinger. I opsamlingen på drøftelserne står det klart:

- at vi nok ikke kan finde en løsning omkring gæstevederlag, med mindre vi aftaler en klar forringelse i arbejdsmiljøet og samtidig fjerner en stor indtægt for enkelte medlemmer.
- at KL ikke var villige til at revidere aftalen om de 58-åriges ret til at sige nej til gæstebørn, selvom vi synes vi havde lavet et rigtigt godt forslag, som bevarer den nuværende ret, men som forhindrede, at en dagplejer kunne ende med at gå med 0 børn til fuld løn.
- at KL ikke ville aftale en ret til uddannelse.

Hertil en lang række andre forhindringer for en aftale. Men da KL samtidig valgte at kæde det hele sammen, og gik efter at lave en komplet forandring, så var det jo håbløst – vi kunne end ikke komme igennem med at justere overenskomsten på de mest oplagte områder. Og hele projektet blev dermed lagt i graven.

De pædagogiske assistenter kom også i spil

Også de pædagogiske assistenter var fra starten i spil, som et KL-indsatsområde.

Her var det en udfordring, at KL kun ville drøfte pædagogiske assistenter i overenskomsten for Pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter. Udgangspunktet var for KL, at vores pædagogiske assistenter er for dyre, især de erfarne, som tager uddannelsen med merit.

Sektoren gjorde det klart med det samme, at vi meget gerne ville forhandle pædagogiske assistenter, men aldrig adskilt fra de 3 andre overenskomster som omfatter den pædagogiske assistent. De ændringer vi kan blive enige om, skal gælde hele vejen rundt. Og formålet med forhandlingerne og en revision af bestemmelserne skal helt enkelt være det, at vi sammen med KL etablerer en ny landsdækkende overenskomst for pædagogiske assistenter i alle ansættelsesforhold i kommunerne. Det var de ikke parate til i 2018.

På dette grundlag stoppede de særlige forhandlinger omkring de pædagogiske assistenter.

Løn eller pension?

Da de få midler til forhandling af faggruppernes overenskomster blev frigjort, var det som tidligere nævnt; 0,35% af lønsummen svarende til 100,- kr. om måneden i gennemsnit, hertil et meget lille beløb målrettet vores kvindedominerede faggrupper, dog med en indtægtsgrænse som betød, at vores dagplejepædagoger ikke blev omfattet af denne pulje.

Her stod vi overfor en arbejdsgiver, som ene og alene ville udmønte midler til pension, og vi stod sammen med nogle Faglige udvalg, som alene ville udmønte midlerne til løn.

Forhandlingerne stod på i tre dage, med en decideret afbrydelse, som var nødvendig for at få hul igennem.

Resultatet blev at ca. 2/3-dele af midlerne gik til løn og den sidste 1/3-del gik til pension.

Det skal bemærkes, at det faktisk endte med, at startlønnen for de pædagogiske assistenter på overenskomst for Pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter, blev hævet fra løntrin 19 (med et tillæg) til løntrin 20.

Eleverne kom i klemme

Vores elevlønninger endte som en konsekvens af forhandlingerne på Social- og sundhedsområdet, med at være de suverænt laveste i de kommunale overenskomster for elever. Det nuværende lønniveau, sammenholdt med uddannelsens længde og kompleksitet, står på ingen måde mål med tilsvarende erhvervsuddannelser. Og lønforskellen er nu så stor, at vi ikke er i stand til at finde en løsning indenfor sektorens normale forhandlingsramme.

Dette forhold har sektoren fremlagt for forbundets hovedbestyrelse, i et håb om at gruppen kan indgå i et fælles forbundsprojekt til næste overenskomstfornyelse.

Skriftlig beretning

Pædagogisk Sektor 2016-2019

Pædagogisk Sektors beretning 2016-2019 fortæller om de seneste 3 års arbejde indenfor sektoren. Der er som altid sket meget i perioden, hvilket også afspejles i beretningens mangfoldighed af emner.

I denne beretning kan du læse, hvad sektoren har opnået, og hvad der arbejdes med nu.

Beretningen kommer blandt andet ind på forskning på området, som er sat i gang af FOA, nyt på uddannelses- og efteruddannelsesområdet, og hvad der er sket på overenskomstområdet m.m.

FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Stauings Plads 1-3
1790 København V

Tlf. 46 97 26 26
foa.dk

Pædagogisk Sektor

FOA er Danmarks tredjestørste fagforening. Siden 1899 har vi kæmpet for bedre løn- og arbejdsforhold til vores medlemmer. Hovedopgaven er at indgå overenskomster, som sikrer en god løn og moderne, ordnede arbejdsvilkår. Det er FOA, der aftaler din løn, dine tillæg, din arbejdstid, din pension, dine barselsregler, dine ferieregler og dine muligheder for uddannelse. Vores opgave i FOA er også at sikre et stærkt fagligt fællesskab – og at udvikle din og vores faglighed på det pædagogiske område, så velfærden og gode arbejdspladser går hånd i hånd.